

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Ćwiczenia wykopaliskowe

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Archeologia Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Archeologii Poziom studiów studia drugiego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 19ARLS.22KP.01495.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Fakultatywny Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe podstawowe
Koordynator zajęć	Jan Romaniszyn	
Prowadzący zajęcia	Jan Romaniszyn	
Okres Semestr 2	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Ćwiczenia: 120, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 6

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Przekazanie studentom podstawowej wiedzy praktycznej w zakresie prowadzenia badań wykopaliskowych. Zapoznanie studentów z terenowym aspektem badań archeologicznych.
C2	Przekazanie studentom wiedzy dotyczącej prowadzenia i sprawowania kontroli nad dokumentacją z badań wykopaliskowych
C3	Zapoznanie studentów z obsługą urządzeń mierniczych w celu wykorzystania ich w trakcie badań wykopaliskowych
C4	Przekazanie studentom wiedzy dotyczącej pracy z materiałem archeologicznym na poziomie badań wykopaliskowych oraz jego interpretacji
C5	Uzyskanie kompetencji niezbędnych do samodzielnego prowadzenia prac badawczych i organizacji projektu (kompetencje są konieczne do samodzielnego kierowania pracami archeologicznymi po uzyskaniu niezbędnego doświadczenia - definiowanego w ustawie)

Wymagania wstępne

Podstawowa wiedza teoretyczna z zakresu metodyki badań terenowych nabyta podczas zajęć kursowych na I roku kierunku archeologia.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Posiada wiedzę z zakresu planowania i prowadzenia badań wykopaliskowych	ARL_K2_W02, ARL_K2_W03, ARL_K2_W07, ARL_K2_W09	Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa)
W2	Posiada wiedzę z zakresu wykorzystania nowoczesnych metod mierniczych i dokumentacyjnych w celu prowadzenia badań wykopaliskowych	ARL_K2_W02, ARL_K2_W03, ARL_K2_W05, ARL_K2_W07, ARL_K2_W08, ARL_K2_W09	Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa)
W3	Posiada wiedzę w zakresie prowadzenia dokumentacji z badań wykopaliskowych	ARL_K2_W02, ARL_K2_W07, ARL_K2_W08, ARL_K2_W09	Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa), Raport / Dzienniczek praktyk
W4	Posiada wiedzę w zakresie pracy z materiałem archeologicznym na poziomie prac wykopaliskowych	ARL_K2_W02, ARL_K2_W03, ARL_K2_W04, ARL_K2_W07, ARL_K2_W08, ARL_K2_W09	Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa)
Umiejętności - Student/ka:			
U1	Potrafi planować i wytyczać wykopy archeologiczne za pomocą tradycyjnych i nowoczesnych metod mierniczych	ARL_K2_U04, ARL_K2_U13	Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa)

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
U2	Potrafi prowadzić prace terenowe w trakcie badań wykopaliskowych	ARL_K2_U01, ARL_K2_U03, ARL_K2_U04, ARL_K2_U08, ARL_K2_U12, ARL_K2_U13	Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa)
U3	Potrafi używać tradycyjnych i nowoczesnych metod dokumentacji rysunkowej	ARL_K2_U04, ARL_K2_U13	Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa)
U4	Potrafi używać tradycyjnych i nowoczesnych metod dokumentacji fotograficznej	ARL_K2_U04, ARL_K2_U13	Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa)
U5	Potrafi używać sprzętu mierniczego (RTK, tachimetr) w celu dokumentacji przestrzennej źródeł archeologicznych	ARL_K2_U01, ARL_K2_U04, ARL_K2_U13	Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa)
U6	Potrafi w praktyce rozróżniać, inwentaryzować i katalogować znalezione materiały archeologiczne	ARL_K2_U01, ARL_K2_U04, ARL_K2_U05	Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa)
U7	Potrafi prowadzić dziennik badań, a także sporządzać niezbędną dokumentację z prac wykopaliskowych w postaci kart arów i obiektów i sprawozdania z badań archeologicznych	ARL_K2_U01, ARL_K2_U02, ARL_K2_U04, ARL_K2_U07	Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa), Raport / Dzienniczek praktyk
U8	Potrafi zaplanować kwerendy archiwalne w celu pozyskania szczegółowych informacji dotyczących badanego stanowiska archeologicznego	ARL_K2_U01, ARL_K2_U02, ARL_K2_U03	Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa)
U9	Potrafi zarządzać grupą ludzką w trakcie badań wykopaliskowych	ARL_K2_U02, ARL_K2_U13	Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa), Raport / Dzienniczek praktyk
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	Jest gotów do planowania i zarządzania badaniami wykopaliskowymi	ARL_K2_K01, ARL_K2_K02, ARL_K2_K03, ARL_K2_K04	Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa), Raport / Dzienniczek praktyk

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Planowanie i wytyczanie wykopów przed badaniami wykopaliskowymi	W1, W3, U1, U7, U8, U9, K1	Ćwiczenia
2.	Przeprowadzenie wstępnych prac terenowych - badania powierzchniowe, badania detektorem metali	W1, W2, W3, W4, U5, U6, U7, U8, U9, K1	Ćwiczenia
3.	Tworzenie planu stanowiska archeologicznego i wykopów, a także wytyczanie siatki geodezyjnej za pomocą tradycyjnych i nowoczesnych metod	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, U7, U9, K1	Ćwiczenia
4.	Doczyszczanie obszaru badań w celu wyróżnienia warstw i obiektów archeologicznych, a także profili wykopu	W3, U2, U7, U9, K1	Ćwiczenia

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
5.	Wyróżnienie i eksploracja obiektów archeologicznych wraz z opisem geomorfologicznym wypełnisk	W1, U2, U6, U7, U9, K1	Ćwiczenia
6.	Dokumentacja fotograficzna planów płaskich i obiektów archeologicznych tradycyjnymi i nowoczesnymi metodami	W2, W3, U2, U4, U7, U9, K1	Ćwiczenia
7.	Dokumentacja rysunkowa planów płaskich i obiektów archeologicznych tradycyjnymi i nowoczesnymi metodami	W2, W3, U2, U3, U7, U9, K1	Ćwiczenia
8.	Prowadzenie dokumentacji w postaci dziennika badań, kart arów, kart obiektów oraz spisów inwentarzy	W3, W4, U2, U6, U7, U9, K1	Ćwiczenia
9.	Namierzanie, selekcja, metryczkowanie oraz inwentaryzacja materiału archeologicznego uzyskanego w trakcie badań wykopaliskowych	W2, W3, W4, U5, U6, U9, K1	Ćwiczenia
10.	Pobranie i zainwentaryzowanie próbek do analiz specjalistycznych	W3, W4, U5, U6, U7, U9, K1	Ćwiczenia

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Ćwiczenia	Dyskusja, Metoda analizy przypadków, Uczenie problemowe (Problem-based learning), Metoda ćwiczeniowa, Praca w grupach, Plener

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Ćwiczenia	Zaliczenie zajęć odbywa się na podstawie wykonywania zadań przeprowadzanych w ramach praktyki wykopaliskowej, opisanie tych aktywności w dzienniku praktyk i dostarczenie dziennika do prowadzącego. Zaliczenie na ocenę bardzo dobrą (bdb; 5,0) następuje, kiedy student w sposób zorganizowany i systematyczny wykonuje zadania w terenie. Czynności terenowe przeprowadzane są przez niego w sposób przemyślany i wcześniej zaplanowany. Potrafi bez problemu wytyczyć wykop archeologiczny, metodycznie wyeksplorować obiekt oraz sporządzić jego kompleksową dokumentację fotograficzną i rysunkową. Ponadto, w bezproblemowy sposób potrafi wyselekcjonować, zametryczkować i zainwentaryzować pozyskany materiał archeologiczny. Umie on sporządzić dodatkową dokumentację w postaci kart arów i obiektów, a także nie ma problemu z prowadzeniem spisu inwentarzy. Prowadzi profesjonalnie i sukcesywnie dziennik praktyk, który jest każdego dnia uzupełniany w sposób czytelny i kompletny. Zaliczenie na ocenę dobrą plus (db+; 4,5) następuje, kiedy student w sposób zorganizowany i systematyczny wykonuje zadania w terenie. Potrafi bez większych problemów wytyczyć wykop archeologiczny, metodycznie wyeksplorować obiekt oraz sporządzić jego kompleksową dokumentację fotograficzną i rysunkową. Ponadto, nabył umiejętności wyselekcjonowania, zametryczkowania i zainwentaryzowania pozyskanego materiału archeologicznego. Umie on sporządzić dodatkową dokumentację w postaci kart arów i obiektów, a także uzupełnia spis inwentarzy. Prowadzi profesjonalnie i sukcesywnie dziennik praktyk, który jest każdego dnia uzupełniany w sposób czytelny i kompletny. Zaliczenie na ocenę dobrą (db; 4,0) następuje, kiedy student w sposób zorganizowany i systematyczny wykonuje zadania w terenie. Potrafi wytyczyć wykop archeologiczny, metodycznie wyeksplorować obiekt oraz sporządzić jego kompleksową dokumentację fotograficzną i rysunkową. Ponadto, nabył umiejętności wyselekcjonowania, zametryczkowania i zainwentaryzowania pozyskanego materiału archeologicznego. Umie on sporządzić dodatkową dokumentację w postaci kart arów i obiektów, a także uzupełnia spis inwentarzy. Prowadzi sukcesywnie dziennik praktyk, który jest na bieżąco uzupełniany w czytelny sposób. Zaliczenie na ocenę dostateczną plus (dst+; 3,5) następuje, kiedy student w sposób systematyczny wykonuje zadania w terenie. Potrafi wytyczyć wykop archeologiczny, metodycznie wyeksplorować obiekt oraz sporządzić jego dokumentację fotograficzną i rysunkową. Ponadto, nabył umiejętności zametryczkowania i zainwentaryzowania pozyskanego materiału archeologicznego. Umie on sporządzić dodatkową dokumentację w postaci kart arów i obiektów, a także uzupełnia spis inwentarzy. Prowadzi sukcesywnie dziennik praktyk, który jest na bieżąco uzupełniany. Zaliczenie na ocenę dostateczną (dst; 3,0) następuje, kiedy student w sposób dostateczny wykonuje zadania w terenie. Potrafi wytyczyć wykop archeologiczny, metodycznie wyeksplorować obiekt oraz sporządzić jego dokumentację fotograficzną i rysunkową. Ponadto, nabył umiejętności zametryczkowania i zainwentaryzowania pozyskanego materiału archeologicznego. Umie on sporządzić dodatkową dokumentację w postaci kart arów i obiektów, a także uzupełnia spis inwentarzy. Prowadzi dziennik praktyk, który jest w sposób dostateczny uzupełniany.

Literatura

Obowiązkowa

1. Bahn P., Renfrew C. 2005. Archeologia – Teoria – Metody – Praktyka. Warszawa.
2. Ławecka D. 2000. Wstęp do archeologii. Warszawa.
3. Buko A., Urbańczyk P. 2000. Archeologia w teorii i w praktyce, Warszawa.
4. Misiuk Z., Wrzosek J., Oniszcuk A., Sekuła M., Samaciński M., Czajkowski K. 2019. Standardy prowadzenia badań archeologicznych. Cz. 2. Badania inwazyjne lądowe. Warszawa.

Dodatkowa

1. Oniszcuk A., Misiuk Z., Makowska A., Wrzosek J., Sekuła M. 2019. Standardy prowadzenia badań archeologicznych. Cz. 1. Badania nieinwazyjne lądowe. Warszawa.
2. Różycki A. 1981. Podstawy topografii. Warszawa.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Ćwiczenia	120
Czytanie wskazanej literatury	10
Przygotowanie do zajęć	5
Przygotowanie raportu	10
Inne	25
Uzupełnienie dzienniczka praktyk	10
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 180
Liczba punktów ECTS	ECTS 6

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
ARL_K2_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do stosowania w praktyce badawczej wiedzy związanej z promocją archeologii w społeczeństwie
ARL_K2_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do stosowania w praktyce badawczej współdziałania opartego na interdyscyplinarnej wiedzy w rozwiązywaniu problemów praktycznych i poznawczych
ARL_K2_K03	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do określania priorytetów służących realizacji określonego przez siebie lub innych zadania związanego z archeologią
ARL_K2_K04	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do prawidłowej identyfikacji i rozstrzygania wyzwań związanych z wykonywaniem zawodu archeologa
ARL_K2_U01	Absolwent/ka potrafi samodzielnie wyszukiwać, gromadzić, analizować, oceniać, selekcjonować i integrować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy na gruncie archeologii
ARL_K2_U02	Absolwent/ka potrafi samodzielnie stosować i rozwijać umiejętności badawcze w zakresie: analizy prac innych autorów, tworzenia syntez różnych idei i poglądów, doboru metod i konstruowania narzędzi badawczych, które mają pozwolić na oryginalne rozwiązywanie złożonych problemów w zakresie archeologii połączone z ich opracowaniem i prezentacją
ARL_K2_U03	Absolwent/ka potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę archeologiczną i poszerzać umiejętności badawcze oraz podejmować autonomiczne działania zmierzające do rozwijania zdolności i kierowania własną karierą zawodową
ARL_K2_U04	Absolwent/ka potrafi samodzielnie integrować wiedzę z różnych dziedzin archeologii oraz zastosować ją w różnych sytuacjach
ARL_K2_U05	Absolwent/ka potrafi samodzielnie przeprowadzić krytyczną analizę i interpretację różnych rodzajów źródeł archeologicznych (np. artefakty, ekofakty) stosując oryginalne podejścia, uwzględniające nowe osiągnięcia archeologii w celu określenia ich znaczeń, oddziaływania społecznego, miejsca w procesie historyczno-kulturowym
ARL_K2_U07	Absolwent/ka potrafi w sposób pogłębiony formułować opinie krytyczne o źródłach archeologicznych z różnych okresów i wybranych regionów na podstawie wiedzy naukowej i doświadczenia oraz tworzyć krytyczne opracowania w różnych formach i mediach
ARL_K2_U08	Absolwent/ka potrafi porozumiewać się z wykorzystaniem różnych kanałów i technik komunikacyjnych ze specjalistami z zakresu archeologii i dyscyplin pokrewnych oraz niespecjalistami w języku polskim i/lub języku angielskim, a także popularyzować wiedzę o archeologii, przeszłych wytworach kulturowych oraz instytucjach archeologicznych
ARL_K2_U12	Absolwent/ka potrafi uczyć się przez całe życie, inspirować i ukierunkowywać innych w tym zakresie
ARL_K2_U13	Absolwent/ka potrafi kierować pracą w grupach oraz współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych
ARL_K2_W02	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym szczegółową terminologię archeologii
ARL_K2_W03	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym teorię, metodologię i metody badawcze z zakresu archeologii
ARL_K2_W04	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym wiedzę archeologiczną prowadzącą do specjalizacji w obszarach badawczych archeologii pradziejowej i średniowiecznej, orientalnej i antycznej, a także dziedzictwa archeologicznego
ARL_K2_W05	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym powiązania archeologii z innymi dyscyplinami z obszaru nauk humanistycznych, społecznych, przyrodniczych i ścisłych, pozwalające na integrowanie perspektyw badawczych właściwych dla badań interdyscyplinarnych
ARL_K2_W07	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym metody analizy i interpretacji różnych wytworów kulturowych (artefaktów i ekofaktów) oraz minionych procesów wypracowane w ramach wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych archeologii i prehistorii

Kod	Treść
ARL_K2_W08	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym metody gromadzenia archeologicznych zasobów źródłowych, zarządzania nimi i przetwarzania za pomocą dostępnych technik badawczych
ARL_K2_W09	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym zakres prac naukowo-technicznych realizowanych w trakcie terenowych badań archeologicznych i informacje dotyczące samodzielnego nimi kierowania